

de SAAMBINDER

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
KLAASWAAL**

06 Doe wel
bij Sion

10 Justus
Vermeer

12 Veranderd, verlost
en vernieuwd

De zichtbare preek van het vallende blad

ds. D.W. Tuinier, Kampen

De natuur is een schoon boek, waarin de Schepper Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid laat zien. Inmiddels heeft de herfst zich aangekondigd.

► En wij allen vallen af als een blad.

Jesaja 64:6b

Ook dit jaargetijde heeft zijn aparte bekoering. Al is het alleen al in de veelkleurigheid van bomen en de struiken. Maar het kan ook gaan stormen. De wind trekt de inmiddels vergeelde bladeren eraf en jaagt ze op een hoop, ergens tegen een oude schuur aan. En voordat het gaat vriezen, vegen de meeste mensen

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE KLAASWAAL

In 1934 wordt er in Klaaswaal een commissie gevormd 'om te komen tot het houden van godsdienstoefeningen, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten'. Nadat er een voormalige sigarenfabriek aan de Schenkeldijk als kerk is ingericht, gaat ds.

A. van Dijke daar op 28 december 1934 voor de eerste keer voor. Vanwege de grote toeloop moet het kerkje een half jaar later al worden uitgebreid. Na ruim acht jaar als afdeling van Nieuw-Beijerland te hebben gefungeerd, wordt Klaaswaal op 23 maart 1944 zelfstandig. In 1953 betreft de gemeente een nieuw kerkgebouw aan de Havenweg. In de loop der jaren wordt dit verschillende keren verbouwd en uitgebreid.

In 2002 wordt het oudste gedeelte van het kerkgebouw afgebroken en wordt er een nieuwe kerkzaal met 500 zitplaatsen gerealiseerd. Op 19 september neemt ds. C. van Krimpen de nieuwe kerk in gebruik met een preek over Psalm 48:10.

De gemeente telt 370 belijdende leden en 322 doopleden.

die afgevallen bladeren in hun tuin bijeen of werken ze weg in de donkere aarde.

Ernstige werkelijkheid

De bekende dominee-dichter ds. J.J. van Oosterzee (1817-1882) heeft eens geschreven:

*De dood heeft mij een brief geschreven.
Ik las hem op het vallend blad
Dat door de stormwind voortgedreven
op 't vensterglas had postgevat.
Dus las ik: Wand'laar, rep uw schreden,
uw avond komt, uw nacht daalt neer,
doe wat gij nog kunt doen op heden,
want morgen daagt u 'dra niet meer.*

De profeet Jesaja ziet het ook als hij zegt: 'En wij allen vallen af als een blad' (Jes. 64:6). Maar hij ziet meer. Hij wordt geïnspireerd door de Heilige Geest. Daarom verstaat hij ook wat God laat zien in de natuur. Ieder vallend blad is een brief, een zichtbare preek. Een brief aan u persoonlijk geadresseerd. En de afzender van die brief is de dood: 'Wij allen vallen af als een blad'. De apostel schrijft: 'Want gelijk het de mens gezet is eenmaal te sterven en daarna het oordeel...' (Hebr. 9:27).

Wij allen vallen af... Niemand uitgezonderd. De dood maakt geen onderscheid. Ethan zingt: 'Wie leeft er, die de slaap des doods niet eens zal slapen?' (Ps. 89:19, berijmd). Het laatste blad aan de boom zal de winter niet overleven. Wij allen vallen af. Staan we erbij stil? Merken wij het op? We weten het, maar we geloven het niet. Om te vallen, hoeft een blad niet oud te zijn. Ook jonge, groene blaadjes kunnen vallen omdat ze soms door een geweldige storm plotseling worden afgerukt. Soms ligt zo'n jong blad al weken op de grond, terwijl een bruin geworden blad nog aan de boom hangt. Dan gaan jonge mensen ouderen voor.

Misdaden

Hoe komt het dat wij allen moeten vallen als een blad? Jesaja noemt als oorzaak: onze misdaden. Dat zijn al onze daden waarmee we het doel missen waartoe we geschapen zijn, namelijk om God te eren. In het paradijs zijn we moedwillig van God afgevallen. Daarom moet ons levensblad vallen. Wij moeten het leven loslaten, omdat we in Adam de Bron van het leven hebben losgelaten. Is ons dat al tot schuld geworden? Zijn we daarmee gekomen aan de voeten van Hem, Die met de misdadigers is gerekend en voor misdadigers is gestorven?

Wij moeten het leven loslaten, omdat we in Adam de Bron van het leven hebben losgelaten.

Het vallende blad brengt ons een boodschap uit de hemel: Haast u om uws levens wil! Vliedt de toekomstige toorn!

Een nieuw beginsel

'Wij allen vallen af als een blad'. Ons afvallen is niet zoals bij bladeren: een verdwijnen, maar een verschijnen voor Gods rechterstoel om geoordeeld te worden. Dan zullen we een nieuw leven moeten kennen, gewerkt door Gods wederbarende Geest. De God van de jaargetijden wil daarom gebeden zijn! Wat een wonder als er een beginsel van dat nieuwe leven is. Want het vallende blad spreekt niet alleen van sterven,

maar ook van leven. Op de plaats aan de boom waar het blad afvalt, is een heel klein stipje te zien, een beginsel van nieuw leven. Dat knopje heeft zich in de afgelopen maanden ontwikkeld ten koste van het uitgegroeide blad.

De herfst is een beeld van stervend leven, maar ook van reeds ontwakend leven. Dit verschijnsel in de natuur openbaart zich nog veel groter en heerlijker in het leven van hen die de Heere vrezen. Het zijn de twee stukken van de waarachtige bekering: het afsterven van de oude mens en de opstanding van de nieuwe mens. Als Gods Geest in uw leven komt, leert u voor Hem vallen voordat u voor eeuwig afvalt. Wij moeten sterven voordat het sterven wordt. In die weg werkt Gods Geest een levende verwachting en hoop op Hem, Die de Boom des levens is (Openb. 22). Nodig is door een waar geloof in Hem te zijn ingeënt. Dan gaat u vruchten dragen, vruchten van geloof en bekering. Jezus Christus is de Boom des levens. Hij is als een blad afgevallen om de dood teniet te doen en het eeuwige leven voor Zijn Kerk te verwerven.

Voor eeuwig geplant

Het vallende blad predikt ons ook de Borg in Zijn vernedering. Maar Hij is niet in de dood gebleven. Hij heeft de dood verslonden tot een eeuwige overwinning. Hij is de Paasvorst, Die altijd fris en groen is. Zijn bladeren vallen nooit meer af. En in Hem is de Kerk ook groen en fris. In Hem wordt vervuld wat de dichter zingt: 'Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd en welks blad niet afvalt; en al wat hij doet zal wel gelukken (Ps. 1:3).

U die de Heere vreest, al zult u vallen in het uur van uw sterven, in de hemel kunt u nooit meer vallen. Dan bent u voor eeuwig geplant in het hemelse paradijs, voor eeuwig groen en fris, om God Drie-enig groot te maken! Hem zij al de eer! ♦

Uit:
MEER DAN OVERWINNAARS
ds. G.H. Kersten
(uitg. De Banier, 1953).

En anderen hebben bespottingen en geselen geproefd, en ook banden en gevangenis; zijn gestenigd geworden, in stukken gezaagd, verzocht, door het zwaard ter dood gebracht, hebben gewandeld in schaapsvellen en in geitenvellen; verlaten, verdrukt, kwalijk behandeld zijnde (welker de wereld niet waardig was), hebben in woestijnen gedood en op bergen, en in spelonken en in de holen der aarde.

Hebreeën 11:36-38

DE WERELD NIET WAARDIG

God weet de Zijnen te bekrachtigen en te vervrijmoedigen, ook te midden van de verzoekingen, opdat zij niet bezwijken. Wat een ellende de wereld ook bracht, door het geloof kwam Gods volk erdoor. De schrikkelijkste armoede is geleden. Schapen- en geitenvellen dienden ter kleding. Bergen en spelonken en holen der aarde dienden ter woning. Gods volk is verlaten geworden, verdrukt en kwalijk behandeld. Vreemdelingen zijn zij en als vreemdelingen werden zij verstrooid op aarde. Ook de apostel Petrus heeft zijn brief gericht aan deze verdrukten. Hun was een beter lot bereid. Hun burgerrecht ligt boven. De wereld was hunner niet waardig.

Het schijnt echter andersom te zijn. Al wat wereld is, verheft zich ver boven Gods kinderen. Zijn dat niet de dompers, de achterlijken, mensen die driehonderd jaar te laat geboren zijn? In wetenschap, in eer en aanzien, in geld en goed, kortom, in alles wat de natuurlijke mens bekoort, staat de wereld ver en ver boven degenen die de Heere vrezen. En toch, al verheft de wereldling zich nog zo hoog, al snoeft hij op alles wat hij heeft en wat hij

► is, inderdaad is het anders dan het schijnt. De wereld is Gods volk niet waardig. De wereld is niets in vergelijking met het goed van Gods kinderen. Haar wijsheid is dwaasheid bij God; haar rijkdom is verrotting. Genade leert de wereld versmaden, zoals Mozes Egypte verachtte.

Och, werden onze ogen geopend om te zien, onze harten vernieuwd om te verstaan, wij zouden verachten wat wij nu vaak op het hoogste stellen. Zondedienst en werelds vermaak dragen de bittere wortel des doods in zich. Met klimmende ernst worden wij geroepen tegen de dienst der wereld te waarschuwen. Jongeren, hoor de vermaning die in dit woord van de apostel ook tot u komt! Geef prijs vrienden en familie, genot en eer, opdat u een hoger goed beërven mocht. Een nieuw leven is ons nodig, een leven dat uit God is, dat ons erfgenamen maakt van de eeuwige heerlijkheid. Dát moge ons trekken. Gods volk mocht eens verwekken tot jaloersheid. Hun heil is zo groot, maar de wereld stoot hen uit, kan hen niet verdragen. In die vervolgingen was het woeden van satan gericht op de onschuld van Gods kinderen.

Het staat er tot uw bemoediging en vertroosting, volk van God! Als hoon en smaad en spot uw deel is, dan moge uw ziel gesterkt worden, om te overwinnen al het door u gevoelde en u bedroevend leed. Hoger goed dan eer en roem der wereld is u bereid. De ter dood gebrachten zijn aan de wereld ontkomen; zij waren de wereld niet waardig. Dat wij er iets van beoefenen mogen. Hoe nietig zouden wij de wereld achten en hoe zeer zou ons hart gesterkt worden om het pad van Gods geboden te lopen. De wereld werpe ons uit, opdat wij dat eeuwig goed beërven zouden. Het loon zal groot zijn in de hemelen.

► wordt vervolgd

Een biddend antwoord op de preek

ds. H. Brons, Moerkapelle

Het gebed krijgt in Hellenbroeks Vragenboekje niet meer dan zeven vragen. Dat is anders in zijn preken. Daarin krijgt het gebed ruime aandacht. Voor Hellenbroek vormt het gebed de ruggengraat van de persoonlijke godsdienstoefening. Hij moedigt zijn hoorders daarom aan tot een nauwgezet gebedsleven.

Heeft bidden zin? Achter die vraag kan een diepe verlegenheid schuilen. Hoort God wel, en ben ik het waard om gehoord te worden? Hellenbroek heeft weet van dergelijke verzoeken. Voor alles weet hij van de God van de Bijbel als een levende, concrete werkelijkheid. Het gebed is daarbij zijn adem.

Gebedsonderwijs

Het gebed is voor Hellenbroek niet alleen het hart van de godsdienstige verplichtingen, het is ook een van de eerste uitingen ervan. Van Paulus wordt immers als eerste gezegd nadat hij stilgezet is, dat hij bidt. In bijna alle preken die ik heb onderzocht, spreekt Hellenbroek over het gebed. Soms opent hij er zijn preek mee. Zo begint zijn preek over de gelijkenis van de tollenaar en de farizeeër met de pastorale vraag wat een gebed een echt gebed maakt. Het antwoord vindt hij in de gelijkenis: een echt gebed vindt plaats in geloof in de Messias. Het komt op uit een ootmoedige houding en gaat gepaard met liefde tot God en medemensen. Van dat alles bleek bij de farizeeër

niets. Hoe anders was dat bij de tollenaar.

Behalve aan deze innerlijke gebedshouding, besteedt Hellenbroek ook veel aandacht aan de noodzaak van het gebed. Zo noemt hij het in de openingszin van zijn preek over Jona 1:6 het meest aangewezen middel in gevaren. De schipper, die geen persoonlijke genade kent, is daarin

Jona tot een voorbeeld. Hellenbroek betreurt het dat veel hoorders echter hierin Jona volgen in plaats van de schipper. Ze zijn net als Jona slaperig in godsdienst en gebed. Hoorders moeten veel meer gebruikmaken van het voorrecht van het gebed.

Aanbod van genade

De hoorders zijn zelf verantwoordelijk voor het vervullen van hun godsdienstplichten. Onderdeel daarvan is een persoonlijk antwoord op de preek. Sommige hedendaagse discussies gaan over de plaats van het aanbod van genade in de prediking, en het antwoord dat daarop van hoorders wordt verwacht. In de tijd van Hellenbroek speelde deze discussie niet of veel minder. Wel is duidelijk dat voor Hellenbroek het aanbod van genade deel uitmaakt van de algemene of uitwendige roeping die in de prediking klinkt. Soms is hij daarin expliciet, bijvoorbeeld wanneer hij de Persoon van Jezus schildert in Zijn omgang met de melaatse in Mattheüs 8. Jezus is dan als Geneesheer heel dichtbij en bovendien bekwaam en gewillig tot genezing. Hellenbroek raadt zijn hoorders aan met hun onmacht tot Hem te komen. Het is daarbij belangrijk dat ze daarbij erkennen dat Jezus reinigen kan en wil. Hier blijkt een nauwe band tussen de aanbidding van de genade en het gebedsleven. Want juist dicht bij Jezus is het opvallend hoeveel licht Hellenbroek laat vallen op het gebed. Waar de melaatse zich voor Jezus neerwerpt, Hem aanbidt en Hem smeekt om genezing, moet dat de hoorders aansporen tot gebed. Dat is nuttig voor henzelf én voor anderen. Opvallend is de pastorale toon die Hellenbroek regelmatig kiest voor mensen die hun onreinheid ervaren. Die ervaring van onwaardigheid moet hun vrijmoedigheid niet wegnemen, maar hen juist aansporen om naar de fonteynen van Gods heil te gaan. De Heere zegent het gebed, zegt Hellenbroek, want wie bidt, ontvangt. Bidden is voor hem de Heere wel vrijlaten, maar niet loslaten. Wie hier niet bidt, is niet genoeg voorbereid op de hemelse heerlijkheid die uit voortdurende aanbidding bestaat.

Praktisch atheïsme

Blijft het gebed achterwege, dan dooft het geestelijk leven. Dat is een weerkerend thema bij Hellenbroek. Het verslappen in het gebed staat niet los van het materialisme dat Hellenbroek waarneemt in regentenkringen en dat hij ziet opkomen in andere maatschappelijke kringen. Voor hem gaat dat gepaard met zowel een wijkend besef van eeuwigheidsernst alsook van de God van de Bijbel als levende werkelijkheid. Waar de Bijbel van spreekt, wordt dan niet meer herkend in het gewone leven. Met enige regelmaat spreekt Hellenbroek daarvan als 'praktisch atheïsme': je leeft dan in de praktijk alsof God Zich niet met je leven bemoeit. Hellenbroek ziet het als een oordeel dat iemand met een slordige levenswandel over zichzelf afroept. Altijd roept hij dan op tot omkeer tot de levende God. Natuurlijk is de wedergeboorte waaruit die bekering opkomt het werk van de levende God. De Geest maakt de mens die eerst 'weerstrevig, afkerig' en onwillig was,

gewillig. Toch gaat dit niet buiten de verantwoordelijkheid van de mens om.

Wenkend uitzicht

In een tijd waarin veel mensen spreken over de kloof tussen preek en praktijk kan Hellenbroeks spits op het gebed ons veel leren. Hij is overtuigd van de majesteit en het gezag van het Woord. Het is de enige kracht tot zaligheid. Zo wil God het, en zo werkt Hij.

De stem van Hellenbroek roept ons op ons te wenden tot dat Woord, en tot de God van dat Woord. Een hoorder hoeft niets van zichzelf te verwachten, maar alles van de Heere. Die verwachting laat niet werkeloos. Ze roept iedere hoorder op om zijn geluk niet in het hier en nu te zoeken, maar hierboven waar Christus is. God is machtig om te geven boven wat wij verdienen en boven bidden en denken. Dat het gepreekte woord daarbij om zelfverloochening vraagt, is niet erg. Want het gaat door lijden en minder worden tot heerlijkheid. ♦

▶ slot

▶ De Laurenskerk te Rotterdam waar Hellenbroek diende van 1695 tot zijn emeritaat in 1728.

Doe wel bij Sion

ds. M.L. Dekker, Nazareth

‘Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen’. Deze woorden uit Psalm 51 staan sinds maart 2004 boven onze nieuwsbrieven. Wat is deze bede uit de boetepsalm van David op dit moment gepast. Deze woorden hebben sinds die gruwelijke zaterdag 7 oktober een extra dimensie gekregen.

We zitten midden in een oorlog die Israël veel te zeggen heeft, maar dat geldt ook Nederland. We ontvingen een ontroerende brief van een Messiasbelijdende moeder met een oproep tot verootmoediging. Graag wil ik u mee laten lezen met een gedeelte uit de brief.

‘Ik zou zoveel afgrijpselijke verhalen kunnen vertellen, maar ik wil eigenlijk iets zeggen wat sterk op mijn hart ligt en steeds zwaarder drukt: we hebben moderne Daniëls nodig: mensen die aan God belijden: WIJ hebben gezondigd. Ik ben erg bepaald bij de valse gerustheid van Israël, van Jeruzalem in Ezechiël 16. In dit hele hoofdstuk spreekt God zeer streng tegen Jeruzalem en Samaria, want ze zijn Hem vergeten en hebben gehoereerd met de afgoden. Gods wraak is niet mals. Ik kan deze zware teksten maar niet vergeten en vanmorgen brak er een diepe verootmoediging los bij mij: We zijn God vergeten, we zijn trots geweest op onze technologische kennis en hebben daarop vertrouwd. We hebben afgoden in de woestijn vereerd. Er was een zomerfeest aan de gang, toen de terroristen binnenvielen en 250 feestgangers doodden. Maar wat was dat zomerfeest? Men danste om boeddhabeelden

heen, zoals men vroeger danste om het gouden kalf! Maar dat kan ook niet!

Die mooie technologische kennis waar we zo dol op zijn, die hielp ons niet tegen de vijand: de bewakingscamera's hadden ze binnen twee minuten onklaar gemaakt. En toen viel men binnen. En waar is onze technologie nu? God zegt in Ezechiël 16 dat Hij Jeruzalem (te vertalen met de regering en kopstukken van Israël) naakt zal uitkleden. Wel, dat heeft Hij nu gedaan en wij staan beschaamd. Het is diep beschamend. En nu maar praten over wraak en dat wij dit zullen winnen! Maar de ergste oorlog in dit alles is, dat wij God niet voldoende liefhebben! Dat is de ware strijd in dit alles. Er is maar één antwoord op: wij moeten op onze knieën en schuld belijden. Waar is dat volk gebleven dat door God uit Egypte werd geleid? Waar is dat volk voor wie Yeshua Zijn leven gaf? Hij staat en roept met Zijn handen uitgestrekt naar Zijn volk, dat grotendeels niet antwoordt. En niemand van ons kan zeggen dat wij het beter doen. Want hebben wij dit probleem wel in zijn volle diepte

► Bid voor het volk, bid voor de soldaten, voor de overheid. Bid voor het Palestijnse volk. Bid voor de Hamas, dat ze de Vrededorst mogen leren kennen.
Foto: lancering van raketten vanuit Rafah richting Israël, 7 oktober.

gezien en onderkend? Hebben wij gebeden tegen het snobisme in ons eigen volk? (...)

Laten we gezamenlijk ons verootmoedigen zoals Daniël deed: WIJ hebben gezondigd... Laten de Daniëls opstaan, nu, vandaag, en bidden voor genade voor het Godsvolk, want let wel: God heeft deze oorlog toegelaten en dat is niet zomaar...
Lieve mensen, mag de genade van God over ons allen zijn met heling onder Zijn vleugels.

Geliefde vrienden, mogen de woorden van deze moeder in Israël ons tot diep nadenken stemmen. Wat zou het groot zijn als de Heere deze gruwelijke oorlog zou willen gebruiken om het Joodse volk op de knieën te brengen, zodat ze gaan roepen tot de levende God van Israël.

Maar wat zou het ook groot zijn als wij in Nederland in de schuld zouden komen en zouden gaan smeken om het behoud van Israël!

Laten we gezamenlijk ons verootmoedigen zoals Daniël deed: WIJ hebben gezonderd...

Vrienden, bid voor het volk, bid voor de soldaten, voor de overheid, maar in het bijzonder voor de gijzelaars. Wat is de islam toch een godsdienst van haat. Bid ook voor het Palestijnse volk. Bid voor de Hamas, dat ze de Vredevorst mogen leren kennen. De tijd is donker, maar laten we onze smeekbede opheffen naar de Heere, de Bewaarder Israëls Die niet slaapt, noch sluimert: 'Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen'!

Want in het welbehagen van God ligt alle hoop én verwachting voor het beproefde Sion. ♦

De gewilligheid van Jezus

ds. P.D. den Haan, Rijssen

... zeggende: Ik wil, word gereinigd.

Mattheüs 8:3m

De vorige keer hebben we gezien hoe de Heere Jezus vanuit een bewogen Middelaarshart met Zijn gezegende en reine hand de melaatse aanraakt. We hebben in Zijn hart mogen kijken. Daarin zagen we barmhartigheid en innerlijke bewogenheid. We hebben Zijn handeling mogen zien. Hij raakte de melaatse aan. Nu luisteren we naar wat de Heere Jezus zegt. Hij zegt: 'Ik wil, word gereinigd!'

Daar zouden we eens even de tijd voor moeten nemen, om rustig deze twee woorden op ons in te laten werken. Ik wil...! Daar mogen we niets vanaf doen. Deze woorden wijzen op de gewilligheid van de Zaligmaker. Wanneer we nog niet gereinigd zijn door Christus, zeggen deze woorden iets over ons. Wat kan het eenzijdige Godswerk worstelingen geven in de harten van onbekeerden die hartelijk verbonden zijn aan de leer die in Gods Woord begrepen is. De leer dat er vanuit de mens niet goeds voortkomt en dat zalig worden alleen vrije, soevereine genade is bij God vandaan. Ze zijn het eens met: 'Ik kan niet, ik heb niet, ik weet niet en ik deug niet'. Sommigen worstelen al zo lang dat ze lijdelijk afwachten of God hen wil bekeren. Immers, zij willen wel, maar als God het niet wil...

Deze woorden van de Heere Jezus leren ons echter dat wij 'niet willen'. Het is niet Gods onwil dat wij nog niet als een melaatse aan de voeten van Jezus liggen. Het is niet de onwilligheid van de Zaligmaker dat

we nog niet gereinigd zijn. Het is niet dat de Heilige Geest niet in ons wil werken. Het is onze onwil, ons ongelooft, onze ellendigheid, onze dodigheid en onze schuld dat we niet vluchten tot de Zaligmaker. Onze onwil zal eenmaal tegen ons getuigen, want Jezus zegt: 'Ik wil...'. Wat zal het zijn om voor de Rechter te staan en te horen: 'Ik wilde, maar gij hebt niet gewild'.

Wat zijn deze twee woorden een balsem voor zielen die ontdekt zijn aan hun onwilligheid. Die hun onwilligheid ervaren als een onmogelijkheid om zalig te worden. Luister eens naar de woorden die komen over de reine lippen van de Borg: 'Ik wil...!' Hij is gewillig om melaatsen, levende doden, die bij Hem komen, te reinigen van al hun zonden. Hij is gewillig om alle onreinheid op Zich te nemen en Zijn reinheid te schenken uit genade aan hen die aan Zijn voeten gebracht worden. Het is enkel en alleen genade wanneer we in onze verlorenheid en onmogelijkheid tot Hem de toevlucht mogen nemen en we weg mogen zinken in Zijn ontfermende liefde, bewogenheid en gewilligheid.

Vragen:

1. Neem eens de tijd om de twee woorden 'Ik wil' te overdenken.
2. Wat zeggen deze twee woorden over de Heere Jezus en over ons?
3. Kunt u nog meer voorbeelden uit de Bijbel noemen van zondaren die bij de Heere Jezus mogen komen? Zien we daarin ook verschillen?

In de tuin van Ledeboer

C. Bregman, Hendrik-Ido-Ambacht

Als ik mijn leven naga, besef ik plotseling dat ik in mijn jeugd eigenlijk heel weinig met ds. L.G.C. Ledeboer in aanraking ben gekomen. Vanuit het gezin werd er noch door vader noch door moeder op hem gewezen.

Mijn ouders hebben Ledeboer uiteraard ook niet zelf gekend, maar er zouden toch verhalen doorgegeven kunnen zijn van hun ouders of grootouders. Voor zover ik mij herinner, hebben mijn ouders die verhalen - als ze er al waren - echter nooit aan mij doorgegeven. Mijn ouders waren kerkelijk zeer betrokken bij de plaatselijke Gereformeerde Gemeente in Benthuizen, dus het is geen onverschilligheid van hun kant.

Ik ging naar de christelijke lagere school, waar minstens de helft van de klas uit Gereformeerde-Gemeentekinderen bestond, maar bij kerkgeschiedenis ging het nooit over Ledeboer. Ik ging naar de 'lering', de catechisatie, vanaf mijn lagere schooljaren, maar ook daar weet ik niet van verhalen over Ledeboer door ouderling C. van der Knijff. En die kerk stond toch op de plaats waar Ledeboer ooit zijn schuurkerk had laten bouwen!

Graf van Ledeboer

Ik woonde niet ver van de Hervormde kerk in ons dorp. Op de een of andere manier kreeg ik wel te horen dat het huis recht tegenover de kerk ooit door ds. Ledeboer was bewoond. Dat huis ben ik jarenlang voorbijgelopen als ik naar school, en zondags naar de kerk ging. Op de begraafplaats naast de Hervormde kerk kwam je al na enkele meters links van het pad een grafsteen tegen, die toen danig verweerd en ook gescheurd

was, maar met nog goed leesbare letters liet zien dat hier ds. Lambertus Gerardus Cornelis Ledeboer begraven lag. En ergens in de tuin achter het woonhuis van Ledeboer was in mijn jeugd een gebouwtje met twee schoollokalen, waarvan één bevolkt werd door de christelijke kleuterschool, en het ander als een dependance van de christelijke school fungeerde. Daar kreeg ik een jaar lang les van meester Snel, die werd opgevolgd door meester Jansen. Pas nu realiseer ik me dat ik op de plek gezeten kan hebben, waar ruim honderd jaar eerder Ledeboer het gezangenboek, dat hij van de kansel gesmeten had, in zijn tuin had begraven. Maar ik herinner me niet dat door die meesters - beiden behorend tot de Gereformeerde Gemeenten - ooit over Ledeboer verteld werd. En dat terwijl we nog wel in diens tuin zaten! Ook op de belijdeniscatechisatie - voor mijn groep gehouden door toen student A. Bregman - kwam Ledeboer bij mijn weten niet ter sprake.

Gereformeerde predikant

Thuis hadden we in ons bescheiden boekenkastje een levensbeschrijving van Ledeboer, dat wel. Dat boek was geschreven door de gereformeerde predikant Landwehr - een gereformeerde dominee die over Ledeboer schreef... dat was toch wel een beetje vreemd, zo ging ik beseffen toen ik wat ouder werd. Maar echt

onderzoek werd noch door thuis, noch door de school, noch door de kerk gestimuleerd. Kennelijk was ds. Ledeboer voor een gereformeerd predikant als Landwehr belangwekkender dan voor veel opvoeders in mijn jeugd.

De belangstelling voor Ledeboer is, naar ik vermoed, binnen de Gereformeerde Gemeenten nooit zo heel sterk geweest. Natuurlijk was er bij de ettelijke jubilea die ons kerkverband mocht beleven ook aandacht voor hem, maar dat bleef voor mijn gevoel toch een beetje een plichtmatig karakter houden. Overigens mag ook gezegd worden dat er in De Saambinder van tijd tot tijd aandacht voor Ledeboer werd gevraagd, onder andere door ds. W.C. Lamain en ds. N.H. Beversluis, die in hun brieven vanuit Amerika weleens uit Ledeboers gedichten citeerden. Een uitstekende stimulans voor nader onderzoek naar Ledeboer en zijn geschriften was de eminente uitgave in drie delen van de "Verzamelde Geschriften" van ds. L.G.C. Ledeboer, door de heer H. Natziyl, in 1977 en 1980 uitgegeven door uitgeverij Den Hertog, toentertijd in Utrecht. In de eerste twee delen van deze trilogie is alles wat door Ledeboer geschreven en gepubliceerd is, opgenomen; deel 3 bevat de al genoemde biografie van Ledeboer door ds. Landwehr, aangevuld door alle brieven en andere persoonlijke documenten van ds. Ledeboer, archiefstukken en ander interessant materiaal rond Ledeboer.

Kindergedichten

Voor na de publicatie van deze uitgave is er dan ook wat meer over ds. Ledeboer geschreven. Dat geldt vooral voor ds. M. Golverdingen en ds. J. Schipper, die in De Saambinder relatief veel aandacht hebben gevraagd voor Ledeboer en zijn werk, en met name door ds. Schipper ook voor zijn poëzie.

Het lijkt dan ook op een herhaling van diens laatste publicaties wanneer ik nu opnieuw aandacht vraag voor Ledeboers gedichten. Dat wil ik echter niet en daarom richt ik me nu vooral op Ledeboers gedichten voor kinderen. ♦

► wordt vervolgd

De mens een wolf

P. Schalk, Veenendaal

Er zijn schaapherders en boeren die ervan weten. Nu de wolf zich in ons land aan het settelen is, wordt hun vee soms aangevallen. Dat beest grijpt zijn prooi, maar soms is één dood dier niet genoeg. Dan wordt een groot deel van een kudde schapen gewoon afgeslacht.

► Het was sabbat in Israël, net na de herinnering aan de Jom Kippoer-oorlog.
Foto: Hamas raket valt op Beer Sheba, 7 oktober.

Zo ging het ook op die zaterdagmorgen 7 oktober, daar in Sderot en in andere plaatsen in Israël. Terroristen gingen huis na huis binnen, om mensen af te slachten. Verschrikkelijk. Onmenselijk! Bij een festival werden ruim 250 mensen gewoon neergeknald, anderen werden gekidnapt. Achter op een motor werd een vrouw meegevoerd. Ze strekte haar armen uit naar haar vriend en schreeuwde van angst. Weg. Waarheen? En dan?

Terreur

Het begon op die zaterdagmorgen. Het was sabbat in Israël, net na de herinnering aan de Jom Kippoer-oorlog die 50 jaar geleden woedde. En nu was er het feest Simchat Tora, oftewel de 'Vreugde der Wet'. Met dat feest wordt gevierd dat het Joodse volk de Torah, de vijf boeken van Mozes, ontving. Die vreugde werd ruw verbroken door gruwelijk geweld, eerst van duizenden granaten, daarna

van Hamasterroristen die hun haat botvierden op weerloze burgers.

De beelden waren schokkend, gruwelijk en schrikbarend. Dat oude vrouwtje dat tentoongesteld werd in een soort golfkarretje. Die vrouw die vrijwel ontkleed dood(?) in de achterbak van een auto lag en werd geslagen en bespuwd. Kinderen die moesten toezien dat hun zusje werd vermoord. Die vrouw die met gebonden handen bebloed en bevuild met geweld in een auto werd gestopt. Wat een leed, en wat een terreur!

Oorlog

Onbegrijpelijk dat dit kon gebeuren. Ongetwijfeld zal er nagespeurd worden hoe het kon dat de meestal uitstekend geïnformeerde veiligheidsdiensten van Israël het deze keer hadden laten afweten. Maar dat is van later zorg. Eerst moest het land zich herpakken. Premier Netanyahu sprak

de woorden: 'We zitten in een oorlog en die gaan we winnen'. Nog dezelfde dag werden 300.000 reservisten opgeroepen. In Israël krijgen alle jonge mensen een militaire opleiding. Dat betekent dat vrijwel alle gezinnen en families in Israël betrokken zijn bij deze oorlog. Het zorgt voor grote spanning en onzegbaar veel leed. Ondanks al dit onbegrijpelijke leed zijn er heel veel mensen, ook in ons land, die sympathie betuigen voor deze terroristen van Hamas. Dat is een werkelijkheid die ons allen wel aan het denken moet zetten.

Wolf

Het gemakkelijkste is om alles weg te schuiven, en alles te wijten aan de onverdraagzaamheid van Hamas. Maar dat is nog geen antwoord op diepere vragen. Hoe bestaat het dat mensen zo losgeslagen kunnen raken? Is er dan geen enkele rem in ons doen en laten? Waar komt deze verschrikking vandaan?

Er is een Latijns gezegde, ooit geschreven door de Romeinse schrijver Plautus, die ongeveer 200 jaar voor Christus leefde. Hij schreef: 'Homo homini lupus', oftewel, 'de mens is een wolf voor zijn medemens'. Dat hebben we gezien op die eerste zaterdag van gruwelijkheden, waar de ene mens de andere vernedert, mishandelt, vermoordt.

Moet je hier nu over schrijven in een kerkblad, in De Saambinder? Ja, daar kunnen we niet omheen. De losgeslagen mens is erger dan een beest. Daarvoor hoeven we overigens niet te luisteren naar die Romeinse schrijver Plautus. Beter is het om naar de Bijbelschrijver te gaan. God heeft Zijn Woord gegeven, een wet om naar te leven. Gods geboden zijn goed en heilzaam. Niet voor niets wordt het Simchat Tora gevierd.

Maar in onze gebroken wereld is die vreugde ver te zoeken. In Mattheüs 24 staat dat we horen van oorlogen en geruchten van oorlogen. Maar nog is het einde niet. Het ene volk zal tegen het andere volk opstaan. 'Doch al die dingen zijn maar een beginsel der smarten'. Het zijn de woorden van de Messias, van Jezus! ♦

Justus Vermeer en het genadeverbond

J. van 't Hul, Lieren

Als afsluiting van de studie aan de Theologische School te Rotterdam schrijven de studenten een eindscriptie. Nu zij alle drie tot dienaar van het Goddelijk Woord bevestigd zijn, leggen we ieder van hen enkele vragen voor over hun scriptie. Vandaag: ds. J.J. Hoogerbrug en zijn scriptie 'De band van het verbond, de geloofsdaad in relatie met het genadeverbond volgens Justus Vermeer'.

Wilt u iets zeggen over het voortraject van de scriptie. Hoe kwam de keus voor dit onderwerp tot stand?

'Binnen de gereformeerde theologie is het een belangwekkend onderwerp hoe Gods verbond in leer en leven functioneert. In dat verband is ook de vraag van belang op welke manier de daad van het geloof in relatie met het verbond der genade moet worden benaderd. Mogen we het geloof nu wel of niet beschouwen als een verbondsvoorwaarde? Deze vraag was een centraal discussiepunt in de verbondspolemiek die ds. G.H. Kersten voerde met diverse vertegenwoordigers van de zogenaamde 'drie-verbondenleer'. Ds. Kersten stelde dat de beschouwing van het geloof als een verbondsvoorwaarde zou leiden tot een devaluering van het verbond der genade. Voor dit standpunt beriep hij zich meerdere malen op Vermeers verhandeling over het genadeverbond. In mijn scriptie heb ik de visie van Justus Vermeer (1696-1748) op dit onderwerp geanalyseerd'.

Het onderwerp van uw scriptie heet voluit 'De band van het verbond, de geloofsdaad in relatie met het genadeverbond volgens Justus Vermeer'. Hoe benaderde Vermeer het bevel van bekering en geloof?

'Kenmerkend voor Vermeers verbondsvisie is een scherp onderscheid tussen wet (het werkverbond) en Evangelie (het genadeverbond). Om te bepalen hoe het bevel van bekering en geloof door ons verstaan moet worden, schonk deze Utrechtse ouderling nauwlettend aandacht aan het eigen karakter van de wet enerzijds en van het Evangelie anderzijds. Gods gebod (de wet) eist en is dus bevelend (imperatief) van aard. Omdat het bevel van bekering en geloof in de Heilige Schrift vaak gepaard gaat met bedreigingen aan het adres van hen die weigeren om door het geloof in te stemmen met Gods verbondsaanbod, concludeert Vermeer dat de oproep tot bekering en geloof bevelend van aard is. Hij benadert het bevel van bekering en geloof dus als een onderdeel van

▶ ds. J.J.
Hoogerbrug

Gods gebod. Hij zegt dan: 'De Heere gebiedt door de wet evangelische zaken'. En met die 'evangelische zaken' bedoelt hij 'geloof, bekering, liefde, gehoorzaamheid'.

Het zou echter een vergissing zijn om te denken dat een zondaar van nature bekwaam is om aan dit bevel te gehoorzamen. Vermeer legt uit dat ieder mens zich van nature onder de gevolgen van het verbroken werkverbond bevindt. Sinds de zondeval is de mens niet in staat aan de eis van Gods gebod te gehoorzamen. Dat betreft ook het bevel van bekering en geloof. Gods gebod ontvangt van de zondaar echter niet de vereiste gehoorzaamheid en daarom moet het vonnis des doods over ons worden geveld. Het bevel van bekering en geloof krijgt dus een veroordelende uitwerking. Vermeer stelt dat dit de zondaar moet ontdekken aan zijn geestelijke doodstaat, want dit bevel stelt ons schuldig en leert ons onze onwil en onmacht kennen. De Heilige Geest laat het bevel van bekering en geloof zodanig functioneren in het zondaarshart, dat de zondaar ziet volkomen onbekwaam te zijn tot elke daad van geloofsgehoorzaamheid. Op die manier doodt Gods gebod iedere gedachte om door een verdienende (geloofs)daad deel te hebben aan de verbondsweldaden. In het leven van zo'n zondaar vindt dus een proces van sterven aan het werkverbond plaats'.

Vermeer wil de geloofsdaad van de zondaar niet uitsluiten, maar meer het werk van God benadrukken.

'De Utrechtse ouderling erkent dat de daad van het geloof onmisbaar is om deel te hebben aan Gods verbond. Hij noemt de daad van het geloof

zelfs ‘de band van het verbond’, want die is onmisbaar ‘ter inwilliging en ingang in dat zalige verbond’. Hij zegt echter dat deze geloofsdaad niet verdienend van aard is. Dat is van wezensbelang. Vermeer wil het genadeverbond niet laten opgaan in Gods verbonds-aanbod alléén. De Heere doet meer dan aanbieden. De Heilige Geest werkt het geloof als een weldaad uit Gods verbond in het hart van elke uitverkoren zondaar. En zodra Gods Geest werkzaam is in het schenken, wordt de zondaar werkzaam gemaakt in het ontvangen. De Heere gebiedt dus nooit tevergeefs, want Hij geeft wat Hij gebiedt’.

Werd de band van het verbond in ons leven al gelegd?

Vermeer wil de geloofsdaad van de zondaar niet uitsluiten, maar de nadruk leggen op het genadewerk van de Geest. Deze stellingname zorgt voor een zekere spanning tussen enerzijds het geloof niet als een verdienende daad zien, en anderzijds het geloof benadrukken als een ontvangende daad. De geloofsdaad is hoe dan ook noodzakelijk, maar de zondaar is volstrekt onbekwaam om dat in eigen kracht te volbrengen. Vermeer wijst in dit spanningsveld op het genadewerk van de Heilige Geest dat voorafgaat aan de geloofsdaad van de zondaar. Hij typeert de daad van het geloof als de door Gods Geest bewerkte band van het verbond, die een doemwaardig zondaar door soevereine genade aan Christus verbindt, want in Hem openbaart het verbond zich. Zo wordt het genadekarakter van Gods verbond voluit gehonoreerd. Om deze reden heeft ds. Kersten op Vermeers verbondsvisie gewezen’.

Wellicht heeft u verrassende dingen gevonden?

‘Vermeer was geen theoloog van professie, niet iemand die uit was op nieuwe inzichten. Hij wilde niets anders dan bestaande opvattingen voor de eenvoudige vromen helder maken. Daarbij sloot hij aan bij onder andere het gedachtengoed van Wilhelmus à Brakel. Wie Vermeers verhandeling over het verbond der genade vergelijkt met het hoofdstuk over het genadeverbond in Brakels “Redelijke Godsdienst” ziet dat hij ruimschoots gebruik heeft gemaakt van het boek van Brakel. In theologisch opzicht biedt Vermeer dus geen nieuwe inzichten. Hij stond in de traditie van Koelman, Brakel en Smijtegelt. Zijn benadering van het bevel van bekering en geloof heeft ook verwantschap met de opvattingen van Alexander Comrie en Theodorus van der Groe. Bovendien leert me dit onderzoek dat ds. Kersten zijn verbondsopvatting niet uitsluitend ontleende aan Thomas Boston en Alexander Comrie. Kersten had een veel bredere blik en nam ook kennis van de verbondsvisie van Hollandse oudvaders. Daarbij nam Vermeer voor hem een belangrijke plaats in’.

Ds. H. Brons schreef ter afronding van zijn studie van de Theologische School een scriptie over Hellenbroek. Nu is hij op dat onderwerp gepromoveerd. Misschien ziet u ook reden tot nader onderzoek?

‘Verder onderzoek zou zich kunnen richten op de bronnen van Justus Vermeer. De “Redelijke Godsdienst” van Brakel was dus één van die bronnen. Maar Vermeer was ook een liefhebber van John Owen. Het zou ook interessant zijn om de visie op Vermeer door ds. Kersten eens nader uit te werken, vooral op het punt van de verbondsleer en de heilsorde. Maar dit onderzoek laat ik aan anderen over.

Ik zou nog wel graag het advies van ds. Kersten willen benadrukken om Vermeers verhandeling over het genadeverbond zelf te lezen. Dat mocht ons brengen bij de meest wezenlijke vraag die ons allen geldt: werd de band van het verbond in ons leven al gelegd? Vond er een inlijving in het verbond door Gods Geest plaats, en een inwilliging van het verbond door het geloof in ons leven? Het antwoord op die vraag is bepalend voor ons eeuwig wel of eeuwig wee’.

▶ Vanuit hun woning in Utrecht keek de familie Vermeer aan tegen het koor van de Pieterskerk.

Veranderd, verlost en vernieuwd

J. van 't Hul, Lieren

De mens moet wedergeboren worden, wil het wél zijn voor de eeuwigheid. Dat is de korte samenvatting van het boekje "De weg tot het heil" van J.C. Ryle. 'We moeten niet alleen vergiffenis krijgen, maar ook veranderd worden'.

Vorige week begonnen we met deze lees oefening in de nagelaten pennenvrucht van de Anglicaanse kerkleider Ryle. Hij neemt zijn uitgangspunt in Johannes 3:3: 'Voorwaar, voorwaar zeg ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien'. Het gaat om ons h art: 'De sterke man, de satan, moet uit ons huis gegooid worden, en Jezus moet het in bezit nemen'.

Ryle had geen hoge dunk van zijn gemeenteleden. 'Ik aarzel niet u te zeggen dat ik bang ben dat vele levende kerkleden morsdode christenen zijn'. Wat is hier nodig? Wedergeboorte!

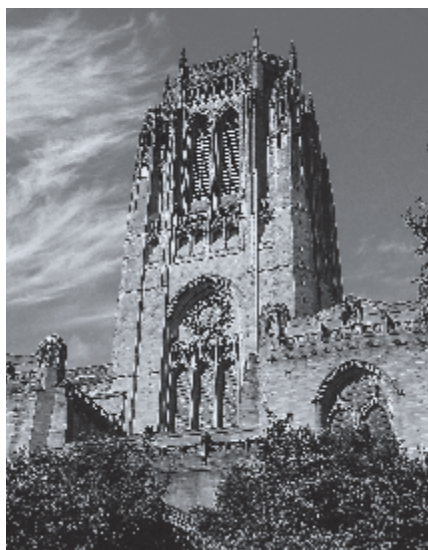
Hulpeloos als Lazarus

We beginnen weer te lezen op bladzijde 30. Daar behandelt Ryle de oorsprong van de wedergeboorte. Die ligt niet in de mens. Niemand kan zijn eigen hart veranderen. 'De natuurlijke mens is even hulpeloos als Lazarus toen hij stil, koud en roerloos in het graf lag. We kunnen de steen wegnemen, meer kunnen we niet'.

Wedergeboorte is, schrijft Ryle, het bijzondere werk van de Heilige Geest, van Wie Jezus heeft beloofd Die te zenden. Hij is het Die levend maakt en leven geeft'. Alleen de Geest kan het nieuwe fundament

leggen van het heilige Koninkrijk. Alleen de Geest kan de gesloten vensters des hemels openen opdat het ware licht kan vallen in ons binnenste.

Wat zijn de middelen waardoor de nieuwe geboorte gewoonlijk geschonken wordt? De eerste is deze: de zondaar wordt 'bijna nooit' door de Geest wedergeboren zonder de verkondiging van het Evangelie. 'De verkondiging is een bijzonder instrument om de mens te brengen

► Ryle was bisschop van Liverpool. Na zijn overlijden werd Liverpool Cathedral gebouwd, de grootste anglicaanse kathedraal van Europa.

van de duisternis tot het licht, en menigeen kan getuigen dat hij eerst door preken aangeraakt en tot kennis der waarheid gebracht werd. (...) Geen middel is in de bevinding van Christus' Kerk zo gezegend als de eenvoudige prediking van het Evangelie. Voor niemand is het zo onwaarschijnlijk wedergeboren te worden als voor degene die niet naar de waarheid wil luisteren'.

Het Woord als middel

Het tweede middel dat God gebruikt is Zijn eigen Woord. 'Er wordt ook maar zelden iemand uit de Geest geboren zonder dat de Bijbel iets met het werk te maken heeft. (...) U zult onder Gods ware volk echt maar weinigen vinden die u niet zullen zeggen dat het beginpunt in hun geestelijk leven een of andere uitspraak of een leerstuk in de Schrift is geweest'. Daarom zegt Ryle keer op keer: Onderzoek de Schriften, die zijn het zwaard van de Geest, die zijn het wapen waarmee de duivel wordt uitgedreven. 'Wie de Bijbel ongelezen laat, wenst heel duidelijk niet wedergeboren te worden'. Er wordt 'gewoonlijk' ook geen mens van nieuws geboren zonder het gebed. 'De Heere heeft graag dat Zijn schuldige schepselen Hem zoeken; en zij die niet willen vragen of de Heilige Geest op hen wil neerdalen, hebben het recht niet om een werkelijke verandering in zichzelf te verwachten'.

Een nieuw schepsel

Ryle zegt met nadruk dat het niet aan hem is 'om grenzen te stellen aan de werkingen Gods'. Toch noemt hij deze drie middelen - de verkondiging van het Evangelie, het onderzoeken van de Schriften, en het gebed - de weg waarlangs de Geest gewoonlijk werkt.

Zijn leven lang had Ryle zelden een mens ontmoet die deze middelen toegewijd, nederig en van harte had gebruikt, en desondanks verloren ging (blz. 43). 'Ik heb nooit gehoord dat iemand die in het gebruik van de middelen volhardde, vroeg of laat niet heeft beseft dat hij met de zonde moest breken, en hij dan niet, om kort te gaan, een waar kind van God, een nieuw schepsel is geworden'. ♦

► wordt vervolgd

De drie ambten van Christus prof. G. Wisse

uitg. Gebr. Koster; 102 blz., € 13,90

Christus is het grote thema van dit boekje. Christus' bediening, Zijn werk op aarde, kunnen we onderscheiden in drie delen: Profeet, Priester en Koning. Plechtiger gezegd: de drie ambten van Christus. Deze drie ambten gaan ook functioneren in het hart van een levendgemaakte zondaar. Er komt toch een levensband met déze gezalfde Ambtsdrager. We moeten dit nooit losmaken van de andere Goddelijke Personen. De Vader heeft Zijn Zoon aangewezen tot het grote ambtswerk. De Heilige Geest heeft Hem gezalfd tot dit werk en dat zonder mate!

De gelukkig nog steeds bekende prof. G. Wisse (1873-1957) heeft er over geschreven in "De drie ambten van Christus". Naar mijn mening is dit zijn leerzaamste en mooiste pennenvrucht. De schrijver opent werkelijk een goudmijn, waarin

zoveel overeenkomst is te ontdekken met de Heidelbergse Catechismus. U moet zélf deze mijn in!

Dit geliefd boekje is weer herdrukt. Heeft u het staan, laat het dan alstublieft niet ongelezen. Gelukkig mag er zo eenheid van bevinding zijn door alle verscheidenheid heen. Dit boekje zou ook tot onderzoek kunnen zijn: ben ik nu ín Christus? Maar ook, in Hem zijn zóveel schatten te vinden. Het ambtswerk van Christus komt in Zijn gemeenschap en vereniging openbaar. Het is niet de kroon die gelegd wordt op de slapen van de christen, juist niet. Voortdurend treedt Gods Gezalfde naar voren en dat van het beginnend geloofleven tot de laatste zucht hier op aarde. Zo schrijft Wisse op bladzijde 9: 'Christus wordt daardoor de vólle Christus, de Christus ín ons'.

Telkens blijf je bij dit verrukkelijke voedsel met een raadselachtig gevoel van onverzadigdheid achter. Het boekje heeft ongeveer honderd bladzijden, verdeeld over drie hoofdstukken. Dat moet zelfs de niet-lezers over de streep halen.

ds. P.C. Vlot, *Krabbendijke*

Mijns harten tolk ds. G. Hoogerland

uitg. Gebr. Koster, 127 blz., € 13,90

Van de hand van onze geliefde broeder ds. G. Hoogerland is een zeer lezenswaardig boekje verschenen. Aan de hand van de geschiedenis van de geraakte, die door vier vrienden aan de voeten van de Zaligmaker wordt gebracht, heeft hij een samenspraak op schrift gesteld tussen Thom (een ontdekte ziel), die allerlei zielsvragen stelt en antwoord zoekt in Gods Woord, en Theo (een geoeffend kind des Heeren, die eerlijk en praktisch zielsonderwijs mag geven op grond van Gods Woord). Zoals verwacht begint onze broeder bij het begin, bij een missend leven dat wordt beoefend door iemand bij wie de oren zijn opengegaan. Hier krijgt een ontdekte ziel, die met levensvragen over de wereld gaat en zichzelf een raadsel is geworden, onderwijs. Als een arme en bedelende ziel wordt hij bepaald bij z'n

afkomst. Eerlijk wordt de oorzaak aangegeven: hij is zélf van het heilspoor afgegaan en gaat leren onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad te zijn.

Helder lezen we over de weg van het wonder, zoals de Heere dat altijd werkt in het leven van de ware, levend gemaakte Kerk. De Heilige Geest maakt plaats door de mens te laten vastlopen met alles van zichzelf. Hier wordt een heerlijk, eenzijdig genadewerk Gods naar voren gebracht en worden vele geestelijke lessen getrokken. Wat me zo trof: de geraakte kon buiten Christus geen rust vinden. Al waren de onmogelijkheden veel en de bezwaren groot, alleen Jezus kon nog redden. Zijn grootste nood was z'n doemwaardige bestaan. Een met schuld beladen ziel wordt uiteindelijk door de onmogelijkheid heen aan de voeten van de Zaligmaker gebracht. Het is niet moeilijk om dit kostelijk werkje aan te prijzen. Vaders en moeders, lees het en geef het aan je kinderen. Zo bekeert de Heere Zijn volk, ook anno 2023.

ds. E.J. Boudewijn, *Barneveld*

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen

te Goudswaard,
ds. G.J.N. Moens te Middelharnis;
te Drachten,
ds. P.D. den Haan te Rijssen-West.

Bedankt

voor Benthuizen en Oostkapelle,
ds. D.W. Tuinier te Kampen;
voor Borssele en Grand Rapids-Covell
Avenue (Michigan, VS),
ds. G. van Manen te Elspeet;
voor 's-Gravenzande,
ds. H.J. Agteresch te Werkendam;
voor Middelburg-Centrum, Terneuzen en
Terwolde-De Vecht,
ds. S.W. Janse te Rijssen-Zuid.

NIUWE KERK IN VEEN

Op vrijdagavond 27 oktober neemt de gemeente in Veen haar nieuwe kerkgebouw in gebruik met een dienst waarin ds. E. Bakker voorgaat. Op zaterdag 28 oktober (10.00-15.00 uur) is er voor gemeenteleden en andere belangstellenden gelegenheid om het kerkgebouw te bezichtigen.

Kerkenraad Veen

BEVESTIGING EN INTREDE DS. A.E. BRIJDER

Woensdag 6 september was voor onze gemeente een verblijdende dag. Kandidaat A.E. Brijder mocht bevestigd worden als predikant van Meliskerke. De bevestigingsdienst werd geleid door ds. G. Clements uit Markus 4:26. Het thema was: 'De verborgen kracht van het zaad', met drie gedachten:

zaaien, groeien, oogsten. De taak die wordt toebetrouwd aan Gods knechten is: zaaien, het Woord bedienen. De akker is Meliskerke, maar ook de wereld. Altijd zendt Hij weer knechten om het goede zaad van Zijn Woord te strooien. Al Gods knechten, ouderlingen, ouders, meesters hebben iets nodig van de boer die iedere ochtend kijkt: draagt het zaad al vrucht? Ze moeten en mogen de volle raad Gods getrouw verkondigen. Onder de grond gebeurt een wonder. Die korrel breekt open en er komt een kleine halm boven de grond.

Het groeien gebeurt vanzelf. En dan moeten we voorzichtig zijn. Want het is niet in één dag een halm, ook niet een aar. Er gaan tijden overheen. Wat komt er in die groeitijd veel op af: de satan, de twijfels, de struikelingen. Maar de Heere laat nooit varen wat Zijn hand begon. 'En als de vrucht zich voordoet, zendt hij terstond de sikkel daarin, omdat de oogst daar is'.

Wat zal het een wonder zijn als de arbeid zo aan de harten mag worden gezegd. Als het welbehagen Gods door Zijn hand gelukkig is voortgegaan, dan zal het einde zijn. Voor ons allen is het de vraag of we dan met diezelfde blijdschap voor eeuwig zullen vervuld zijn.

Na de preek werd het formulier tot bevestiging van de dienaars des Woords gelezen, waarna kandidaat Brijder antwoordde op de gestelde vragen: 'Ja ik, van ganser harte'. Aan de handoplegging namen naast ds. Clements deel: ds. M. Boersma, ds. J.M.D. de Heer, ds. A. Schot, ds. M. Karens, ds. H.J.

Agteresch en ouderling W. Maljaars. Daarna werd ds. Brijder toegezongen: Psalm 113:1.

In de avonddienst deed ds. Brijder intrede vanuit Psalm 85:8, met als thema 'Een tweevoudige bede tot de HEERE', en twee gedachten: om Zijn goedertierenheid te tonen, en om Zijn heil te schenken. De Naam HEERE staat centraal, de Verbondsgod. En van Hem is de verwachting. En deze bidder vraagt: 'Toon ons Uw goedertierenheid, o HEERE'. Hoe kunnen mensen het leven ontvangen? Omdat de Heere Jezus Christus, als de Middelaar van het verbond, genade heeft verdiend. Er wordt gebeden om heil. Daar zit 'helen' in. Het Hebreeuwse woord 'heil' laat de naam van Jezus horen. Zijn er die heling nodig hebben? Juist voor zulken is er een dienaar afgezonderd, vanuit Jesaja 52:7: '... desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen'. Het heil dat God in Christus heeft bereid doen horen.

Hier wordt gebeden: 'En geef ons Uw heil'. Hij is de God van het genadeverbond, de Getrouwe. Daarom is er verwachting en daarom moet het gebed blijven: 'Toon ons Uw goedertierenheid, o HEERE, en geef ons Uw heil'.

Hierna sprak ds. Brijder woorden van dank. Aansluitend werd hij toegesproken door ds. M. Boersma namens de classis Middelburg, ds. S. Maljaars namens het curatorium, student R.T. Michielse namens de studenten, door burgemeester F.J. Schouwenaar namens de burgerlijke gemeente Veere en door ouderling W. Maljaars namens kerkenraad en gemeente. De predikant werd Psalm 69:13 en 14 toegezongen. Ds. Brijder eindigde de dienst op de gebruikelijke wijze en legde voor het eerst als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente.

Kerkenraad Meliskerke

Als alles in de knoop en in de war geraakt is, kan God het juiste einde van de draad vinden.

- S. RUTHERFORD -

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

NOODHULP ISRAËL

Israël is getroffen door een ongekend wrede terroristische aanval door Hamas. 180.000 Israëliërs zijn geëvacueerd uit het zuiden en noorden van het land. Via de gemeenten van ds. D. Zadok en van ds. M.L. Dekker wordt hulp geboden. Aan de soldaten wordt diaconale hulp verleend. De nood is groot. Laten we het Joodse volk steunen met gebed en onze gaven.

Ds. Zadok: 'Beste vrienden in Nederland. We zijn dankbaar voor jullie liefde en steun. De Grace and Truth-gemeente heeft een noodactie opgezet in verband met de oorlog tegen Hamas. Dat wordt een langdurige oorlog. De noden zijn groot voor duizenden mensen die geraakt zijn en die in de komende weken geraakt zullen worden. We willen de liefde van Christus tonen aan ons volk in daden en woorden'.

Ds. Dekker: 'Israël bloedt uit duizend wonden. Ook uit onze gemeente,

Nechama, zijn soldaten opgeroepen. Het zal een langdurige oorlog worden. We lijden met het volk mee. Bidt dat Israël wederkeert tot de God van hun vaders. Dan zal er ware vrede komen'.

Ds. A.C. Uitslag (voorzitter Steunfonds Israël): 'Simchat Thora werd een dag van diepe droefheid. Het leed is onbevattelijk groot. Vele families in Israël zijn in rouw. Anderen zijn op de vlucht geslagen. Ze hebben onze hulp nodig. Allereerst ons gebed voor de vrede van Jeruzalem. Maar daarnaast ook praktisch. Daarom wil ik deze noodhulpactie van harte bij u aanbevelen'.

Ds. A. Schot (voorzitter Deputaatschap voor Israël): 'Dit is een historisch moment waarop wij onze hartelijke steun aan Israël inhoud moeten geven. Hoewel onze giften het verdriet niet kunnen wegnemen, is dit het minste wat we doen kunnen op dit dieptepunt. Laat uw gave vergezeld gaan met gebed'.

BANKNUMMER:

NL49 ABNA 0461 8637 23

t.n.v. Deputaatschap Israël

o.v.v. Noodhulp Israël

Het Deputaatschap voor Israël werkt voor deze noodhulpactie samen met stichting Steunfonds Israël / Isaac da Costa. Meer informatie op de websites: www.dep-israel.nl en www.steunfondsisrael.nl

Deze hulpactie wordt mede ondersteund door: Centrum voor Israël Studies (CIS) en Stichting Steun Messiasbelijdende Joden (SSMJ).

Contactadres voor meer informatie: J.J. de Jong (tel. 0348-489929 of jjdejong@boardforisrael.nl)

Berichten

FRUITACTIE VOOR ALBANIË

Komende tijd organiseren acht gemeenten een fruitactie t.b.v. Albanië. Het zijn Dordrecht, Ridderkerk-Slikkerveer, Alblasterdam, Sliedrecht, Capelle-West, Capelle-Middelwatering, Krimpen aan den IJssel en Puttershoek. De opbrengst is voor het project Vertaling Bijbelverklaring Matthew Henry in het Albanees. In het kader van deze actie wordt ook een regionale zendingsavond georganiseerd, op 25 oktober (19.30 uur) in de kerk van Ridderkerk-Slikkerveer. Sprekers zijn ds. J.M.D. de Heer en H. van Bochove, oud-werker Albanië. Collecte voor dit project. Meer informatie: www.ggslikkerveer.nl De avond is hier ook online te volgen.

[Zendingscommissies](#)
[deelnemende gemeenten](#)

AVOND OVER GAST- EN PLEEGZORG

Op woensdag 25 oktober (19.30 uur) wordt in de Sionkerk te Scherpenzeel (Renes 121) een voorlichtingsavond over gast- en pleegzorg belegd. Dit gebeurt samen met de Gereformeerde Gemeente in Nederland (GGiN). Ook leden van kerken uit de regio zijn welkom. Aan deze avond werken mee Helpende Handen, Stichting Timon, De Vluchtheuvel en het deputaatschap voor psychosociale hulp van de GGiN. Ook zijn vertegenwoordigers van de burgerlijke gemeenten Renswoude, Scherpenzeel en Woudenberg aanwezig. Er wordt een presentatie gegeven over 'Gastgezin zijn/worden en Pleeggezin zijn/worden'. Ook is er een bijdrage van een gast/pleeggezin. Er is gelegenheid

om vragen te stellen aan de meewerkende organisaties.

Er is een dringend behoefte aan extra gezinnen binnen de eigen denominatie. Overweegt u gast- of pleegzorg, of wilt u er vrijblijvend meer over weten: welkom. Graag aanmelden bij diaken G. van Weelden via gvanweelden@gergemscherpenzeel.nl of tel. 06-53638480.

REGIOAVOND EEN HANDREIKING

De regio Veluwe van vereniging Een Handreiking houdt op 26 oktober (19.45 uur) een regioavond in de Oenenburgkerk, Vlierweg 79 te Nunspeet. Het thema is 'Narcisme als uitdaging voor de naasten'. Iedereen is welkom. De avond is ook live te volgen via kerkdienstgemist.nl

AVOND OVER ADOPTIE

Op zaterdag 4 november (14.00-16.30 uur) organiseert de Adoptievereniging Geref. Gezindte een landelijke bijeenkomst in de congreszaal van Driestar Educatief, Burg. Jamessingel 2, Gouda. Het thema is 'Geadopteerd in de klas, doe gewoon normaal?'. Zowel leden als belangstellenden zijn welkom. Meer informatie: secretaris Jaco Alderliesten: tel. 0180-520232 of mail naar info@avgg.nl. Zie ook www.avgg.nl

VERKOPINGEN

Genemuiden - Op zaterdag 28 oktober (10.00-14.00 uur) houdt de vrouwenvereniging in Genemuiden een verkoping t.b.v. zending, evangelisatie en kerk.

Locatie: Jachin en Boazkerk, Taghof 3.

Zeist - Op zaterdag 28 oktober (10.30-14.00 uur) is er in de Rehobôthkerk van de Geref. Gemeente te Zeist een verkoopdag t.b.v. zending en evangelisatie. Adres: Joubertlaan 5 (ingang parkeergelegenheid tussen Bergweg 26 en 26a).

Zoetermeer - Op vrijdag 27 oktober houdt zendingsvereniging Slammat in Zoetermeer van 16.00 tot 19.30 uur een zendingsmarkt t.b.v. zending en evangelisatie. Locatie: Vredekerk, Zwaardslootseweg 44.

HERVORMINGS- AVONDEN

Boskoop - Ichtuskerk, Mendelweg 20, zat. 28 okt., 19.30 uur, hervormingsavond van de gemeenten in Benthuizen, Boskoop, Delft en Zoetermeer; meditatie ds. J.B. Zippro, opening ds. P.J. de Raaf; m.m.v. kinderkoor Jonge Ichtusklanken; collecte voor Het Kompas in Scheveningen.

Gouda - Janskerk, di. 31 okt., 19.45 uur, sprekers: ds. G.J. Baan, ds. W. van Vlastuin, ds. K. van Ekris, m.m.v. Ars Musicakoren; informatie en aanmelden (niet verplicht): hervormingsavondgroenehart.nl

Tricht-Geldermalsen - Kerk Geref. Gemeente, vr. 27 okt., 19.30 uur, meditatie ds. A.A. Brugge; vertelling, samenzang en muzikale intermezzo's; avond is gericht op kinderen en jongeren, ouderen ook welkom.

MUZIEKAGENDA

Alblasserdam - Grote Kerk, zat. 28 okt., 19.30 uur, mannenkoor David, Ridderkerks mannenkoor, Roeland de Reuver, orgel; collecte voor Helpende Handen.

Alkmaar - Laurentiuskerk, Verdronkenoord 68, vr. 20 okt., 19.30 uur, Thools mannenkoor Rehoboth, Loïs ensemble, Leen Heijboer, orgel; evang. J. Geerts vertelt over het werk van Bijbelcentrum Bij de Bron te Alkmaar; collecte voor verbouwing Bijbelcentrum.

Barneveld - Oude Kerk, zat. 28 okt., 19.30 uur, psalmzangavond m.m.v. Betuwse Bovenstemgroep, Martin Weststrate, orgel; leiding ds. A. Verschuure; collecte voor Stichting Bethlehem (toegang vrij).

Benthuizen - Geref. Gemeente, zat. 28 okt., 14.30-16.00 uur, jubileumviering 40 jaar Flentroporgel, samenzang en concert m.m.v. Dirk Jan Versluis (oud-voorzitter VOGG) en Frits Elshout (adviseur en voormalig directeur Flentrop).

Ede - Petrakerk, Lunterseweg 25, zat. 28 okt., 19.30 uur, gemeentekoor Sela, kinderkoor Immanuël; collecte t.b.v. deputaatschap Bijbelverspreiding.

Emmeloord - Moriakerk, zat. 28 okt., 19.30 uur, Sionskoor, bovenstemgroep IJsselmuiden, Joost van Belzen en Henk Frank Strijkert, orgel; collecte voor ZGG.

Enkhuizen - Ontmoetingskerk, Geref. Gemeente, vr. 27 okt., 19.30 uur, hervormingszangavond, leiding ds. G. Heijkamp.

Kampen - Bovenkerk, zat. 21 okt., 14.30 uur, Thools mannenkoor, Urker koren Eneas en Siloam, ensemble Energique, bovenstemgroep IJsselmuiden; evang. S. de Visser vertelt over het werk op Bijbelcentrum Achter de Hoven in Leeuwarden; collecte voor evangelisatie.

Kerkdiensten

ZONDAG 22 OKTOBER 2023

Aagtekerke 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalst** 14.30 uur ds. E. Bakker; **Alblasserdam** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Beens; **Alphen aan den Rijn** 14.30 uur ds. G.W.S. Mulder; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Amsterdam** 15.00 uur ds. J. Beens; **Apeldoorn** 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Arnhem** 10.00 uur (H.D.) ds. C.G. Vreugdenhil en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Benthuizen** 16.00 uur ds. J. Schipper; **Berkenwoude** 19.00 uur ds. J. Schipper; **Bodegraven** 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Borssele** 14.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Boskoop** 9.30 en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 18.00 uur stud. R.T. Michielse; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering**

10.00 en 16.30 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Silfhout; **De Valk-Wekerom** 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; **Delft** 18.30 uur stud. W. de Jong; **Den Haag-Scheveningen** 10.00 en 15.30 uur stud. W. de Jong; **Deventer** 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; **Dinteloord** 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; **Doetinchem** 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Drachten** 9.30 en 19.00 uur ds. M. Blok; **Ede** 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; **Eindhoven** 10.00 en 15.00 uur stud. R.T. Michielse; **Emmeloord** 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enter** 18.30 uur ds. R. Kattenberg; **Ermelo** 9.30 uur ds. R.A.M. Visser en 14.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Goes** 9.30 en

18.00 uur ds. A. Verschuure en 14.00 uur ds. M. Karens; **Gorinchem** 18.30 uur ds. G. Beens; **Gouda** 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; **Goudswaard** 14.30 uur ds. H.J. Agteresch; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 19.00 uur ds. P.J. de Raaf; **Haamstede** 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. M. Boersma; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30 en 18.00 uur stud. J. Janse; **Hendrik-Ido-Ambacht** 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. M.H. Schot; **Herkingen** 14.30 uur ds. K. Boeder; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 18.30 uur stud. J.C. Kriekaart; **Hoofddorp** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Hoogeveen** 9.30 en 15.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Houten** 18.00 uur stud. J. Kroon; **Kampen** 9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; **Kamperland** 10.00 uur ds. A.P. Baaijens; **Kapelle-Biezelinge** 10.00 en 16.30 uur ds. J. IJsselstein; **Katwijk aan**

Zee 10.00 en 16.00 uur ds. A. Schreuder;
Kesteren 12.30 en 18.30 uur ds. D. de Wit;
Klaaswaal 14.30 uur stud. J. Janse;
Kortgene 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. Harinck;
Krabbendijke 9.30 uur ds. P.C. Vlot;
Krimpen aan den IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug;
Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogland;
Leerdam 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. M.G. van Middendorp;
Leiderdorp 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder;
Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden;
Marknesse 19.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn;
Meeuwen 19.00 uur ds. B. Labee;
Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder;
Melissant 10.00 en 18.00 uur ds. G. van Manen;
Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok en 14.00 uur ds. A. Verschuure;
Mijdrecht 19.00 uur ds. W. Visscher;
Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons;
Naaldwijk 15.00 uur ds. H. Brons;
Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten;
Nieuwdorp (locatie: Coudorp 41) 9.30 en 18.30 ds. M. Karens en 14.00 uur ds. L. van der Kuijl;
Nieuwe-Tonge 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. J.J. Tanis;
Nieuwer Ter Aa 15.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil;
Nieuwerkerk 15.30 uur ds. A.J. de Waard;
Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen;
Nunspeet 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot;
Ooltgensplaat 9.30 uur ds. G.J. van Aalst;
Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard en 14.30 uur ds. H.A. van Zetten;
Oostkapelle 16.00 uur ds. M. Boersma;
Oostvoorne 19.00 uur ds. M.H. Schot;
Opheusden 9.30 en 16.00 uur ds. W. Mouw;
Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk;
Ouddorp 14.30 uur ds. G. van Manen;
Poederoijen 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveld;
Poortugaal 9.30 uur ds. W.J. Karels en 14.30 uur ds. G.J. Baan;
Puttershoek 18.30 uur ds. M. Joosse;
Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder;
Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder;
Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 15.00 uur stud. J.C. Kriekaart;
Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser;
Rijssen-Zuid 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse;
Rilland-Bath 14.30 uur ds. P.C. Vlot;
Rotterdam-Alexanderpolder 18.00 uur ds. G.J. van Aalst;
Rotterdam-Centrum 18.00 uur ds. W.J. Karels;
Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer;
Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan;
Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. J. Beens;
Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. E. Hakvoort;
Soest 19.00 uur ds. W. Harinck;
Spijkenisse 19.00 uur ds. H. van der Heiden;
Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur stud. J. Kroon;
Stolwijk 10.00 en 15.00 uur ds. J.W. Verweij;
Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. C.J. Meeuse en 14.30 uur ds. R.A.M. Visser;
Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg;
Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge;
Uddel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren;
Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck;

Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker;
Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee;
Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers;
Vlissingen 15.00 uur ds. S. Maljaars;
Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl;
Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater;
Wageningen 15.30 uur ds. F. Mulder;
Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch;
Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. C. Hogchem;
Wierden 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. P.D. den Haan;
Woerden 19.15 uur ds. W.A. Zondag;
Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen;
Zeist 15.30 uur ds. A.A. Brugge;
Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. J.B. Zippro;
Zwijndrecht 15.30 uur ds. E. Hakvoort;
Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 24 OKTOBER 2023

Dordrecht 14.30 uur (huw.bev.) ds. E.J. Boudewijn;
Ede 19.30 uur ds. J.B. Huisman;
Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. D. de Wit;
Nijkerk 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen;
Terwolde-De Vecht 19.30 uur (uitzenddienst fam. Heres) ds. R.A.M. Visser.

WOENSDAG 25 OKTOBER 2023

DANKDAG

Delft 14.30 en 19.30 uur ds. J.B. Zippro;
Puttershoek 14.30 en 19.30 uur ds. M.H. Schot;
Soest 14.30 en 19.30 uur ds. W. Visscher;
Wierden-Aadorp 15.00 en 19.30 uur ds. A. Verschuure.

WOENSDAG 25 OKTOBER 2023

Aalst 19.30 uur ds. J. van Laar;
Benthuisen 19.30 uur ds. G.J. van Aalst;
Berkenwoude 19.30 uur ds. K. Boeder;
De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven;
Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen;
Gorinchem 19.30 uur ds. E. Bakker;
Herkingen 19.30 uur ds. L. van der Kuijl;
Hoofddorp 19.45 uur ds. F. Mulder;
Kesteren 19.30 uur (voor de zending) ds. J. Schipper;
Lisse 19.45

uur ds. J.W. Verweij;
Meeuwen 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn;
Nisse 19.30 uur ds. M. Joosse;
Ooltgensplaat 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen;
Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. C.A. van Dieren;
Poortugaal 19.30 uur ds. W.J. Karels;
Rijssen-Noord 19.30 uur (voor de zending) ds. M. Blok;
Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. A. Schot;
Wageningen 19.30 uur ds. J.B. Huisman;
Werkendam 19.30 uur ds. H.J. Agteresch.

DONDERDAG 26 OKTOBER 2023

Aalburg 19.30 uur ds. C. Hogchem;
Alblasserdam 19.30 uur (voor de zending) ds. H.J. Agteresch;
Ermelo 19.30 uur (voor de zending) ds. C. Sonneveld;
Nieuwer Ter Aa 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg;
Oppendoos 19.30 uur ds. W. Harinck;
Sint Annaland 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. de Kok;
Zwolle 19.30 uur ds. G. Pater.

VRIJDAG 27 OKTOBER 2023

Haamstede 14.30 uur (huw.bev.) ds. M. Blok;
Veen 19.00 uur (Ingebruikname kerkgebouw) ds. E. Bakker.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

ZONDAG 22 OKTOBER 2023

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos;
Breda (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Druenen;
Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur ds. M. Blok;
Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten;
Rotterdam-In de Gouwstraat 14.00 uur evang. M. Rozema;
Scheveningen 14.30 uur evang. M. van Velden;
Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Rouw, eenzaam, beperking, eenverdiener of armoede? Stichting kleinsteun.nl 06-34180256. Tevens gezocht: **(jonge) maatjes, gastadressen en donateurs!**

Tijdrede SGP

Gebouw: HHK Bethelkerk,
 Haverkamp 1, Lunteren
 Donderdag 26 oktober 2023
 Aanvangstijd: 19.30 uur
 Predikant: Ds. G. Beens

Even tot rust komen? Verblijf 'In de Luwte'. Nieuw sfeer vol gastenverblijf 2-4 pers, gelegen aan het water, Alblasserwaard. Tel. 06-42397769 / indeluwte@kliksafe.nl

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op **wiltraamdecoratie.nl**

Begrafenisverzorging M. van Hees

078-6762273

Persoonlijke begeleiding en aandacht staan bij ons centraal.

Altijd en overal te ontbieden.

Vanuit christelijke overtuiging verzorgen wij alleen begrafenissen.

Hoeksche Waard en omgeving

vanheesbegrafenisverzorging@gmail.com

www.begrafenis-hoeksewaard.nl

DE SPECIALIST IN:

- DIGITALE ORGELS
- ZAAL- EN KERKORGELS
- HAUPTWERKORGELS
- VERHUUR

NIEUWERKERK A/D IJSSEL **KRABBENDIJK**
Vrijheidslaan 55 Oostpolderweg 1s
0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

**Nieuw in de
Alblasserwaard!**

VERGADEREN | OVERNACHTEN | GENIETEN

0183 - 741 030
WWW.MARIAHOEVE-HOORNAAR.NL

Te huur in Nunspeet: studio voor student, eigen ingang en voorzieningen.
Info: 06 14234578

Amalia Staete

Te huur DRIE-KAMER APPARTEMENT
naast kerkgebouw van Ger. Gem. Utrecht
Doelgroep 55+

Woning, bouwjaar 2019
Woonoppervlakte 75 m²
met balkon op het zuiden,
energielabel A, fietsenberging.
Ligging 450m vanaf winkels, apotheek
en 100 mtr. vanaf bushalte.

Huurprijs incl. servicekosten € 1.050,00
per maand, excl. verw., elektra en water.
Voor verdere info bel: 06-53127327

begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09
✉ info@tdenh.nl
🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Familystream

**De grootste
reformatorische
muziek- en
luisterboekcollectie**

Luister nu gratis 1 maand mee!

Ontdek hoe het werkt op
www.familystream.nl

HERFSTWANDELING

voor het werk van Alide van Manen in Malawi. Alide van Manen is in Malawi werkzaam als vrijwilliger bij kinderen in een weeshuis, school en kliniek.

Wanneer: **D.V. zaterdag 4 november**
Startlocatie: Hotel Restaurant
De Lunterse Boer, Boslaan 87 Lunteren.
Vertrektijd wandelingen: 10.30 uur

Wandeling van 7 km of 14 km
We gaan o.a. de Goudsberg beklimmen, middelpunt van Nederland aandoen en de muur van Mussert bezoeken (info zie internet).

Kosten: € 10 p.p. of een gezinskaart € 25 incl. erwtensop of broodje knakworst. Graag contant betalen.
- drinken op eigen kosten
- verkooptafel aanwezig (snoep, kaarten en Afrikaanse artikelen).

Graag voor 31 oktober opgeven i.v.m. inkopen eetwaren e.d. en welke wandeling u wilt gaan maken.
Opgeven bij: Jan/Corrie van Beek, mob: 06-53292092 of via email: info@jvb-tegelzetters.nl
Of bij: Janny Russcher, mob: 06-34885055 of via email: jrusscher@solconmail.nl

Zoekt u een mediator of organisatie-adviseur?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl
www.bvisserconsultancy.nl

**Praktijk
den Uijl**

- ✓ HULPVERLENING
- ✓ COACHING
- ✓ TRAINING
- ✓ TOERUSTING

Nieuwkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

**PROFIJT
ISOLATIE**

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Te huur Capelle a/d IJssel: Twee- onder-een-kapwoning, 3 slaapkamers (gemeub.) € 1.575 excl. Beschikb: vanaf nov. '23, max. 2 jaar. capellewoning@gmail.com

Teken in bij bkh op handzame herdruk **zeer gewaardeerd dagboek Avond-gedachten**, Octavius Winslow! www.ramshoorn.nl / franco: 06-22780238

Terlouw Parket Ede, voor het leveren, leggen en renoveren van **houten vloeren**. Bel Kees Terlouw op 06-24241402 of mail naar info@terlouwparket.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

Te huur gevraagd: kleine zelfstandige woonruimte voor oudere dame. Omgeving Vaassen/Epe/Emst/Oene/ Apeldoorn e.o. Tel. 06-16119202

Carotenoid Complex (NeoLife): puur natuur voor de weerstand. De kracht van 113kg rauwe groente en fruit in één potje. Okt-aanb. I Kommie 06-34826766 www.naturalhealthproducts.nl

PROBLEMEN MET VERSLAVING?
Wacht niet langer! Er is hulp!
Voor jou en jouw naaste(n). Met oog en hart voor identiteit.
085 – 0601964 www.addisa.nl

Wij verzorgen alléén begrafenis in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.
Dag en nacht bereikbaar en beschikbaar.
Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
Ditmar Markusse T 038 33 323 83
Regio Rijssen, Enter, Wierden
Benny Vos T 0548 540 053
Anja van den Belt - van den Dijk, Contactpersoon /verzorgdame
Regio Veluwe en omliggende gebieden
Johan van Lagen, Benny Vos & Mark Vos T 0577 401 689
Vertrouwd verzorgd
www.begrafenisverzorgingvos.nl

*W*orstel je met vragen waar je niet zelf uitkomt? Loop je vast door negatieve overtuigingen? Maak je je zorgen? Wil je graag ontwikkelen op persoonlijk gebied? Weet je het gewoon even niet meer?
Als coach denk ik graag met je mee!
Welkom, vraag vrijblijvend wat ik voor je kan betekenen.
Elise van der Waal
www.Coachpraktijk-EigenWijs.nl
Westmaas - Elspeet, 06-15604697

Doorlopend ruime collectie: Nieuwe en Gebruikte Orgels op voorraad.
Bezoek onze ruime showroom op afspraak.
Bel 06 - 15 295 240
Orgelcentrum Het Binnenveld
Friesesteeg 56, Rhenen, tel. 0317-612010
www.orgelcentrum.nl

NOODHULP ISRAËL

BANKNUMMER: NL49 ABNA 0461 8637 23

Ds. D. Zadok
Beste vrienden in Nederland. We zijn dankbaar voor jullie liefde en steun. De Grace and Truth gemeente heeft een noodactie opgezet in verband met de oorlog tegen Hamas. Dat wordt een langdurige oorlog. De noden zijn groot voor duizenden mensen die geraakt zijn en die in de komende weken geraakt zullen worden. We willen de liefde van Christus tonen aan ons volk in daden en woorden.

Ds. M.L. Dekker
Israël bloedt uit duizend wonden. Ook uit onze gemeente, Nechama, zijn soldaten opgeroepen. Het zal een lange oorlog worden. We lijden met het volk mee. Bidt dat Israël wederkeert tot de God van hun vaders. Dan zal er ware vrede komen.

Deze hulpactie wordt mede ondersteund door:

- Centrum voor Israël Studies
- Stichting Steun Messiasbelijdende Joden

Meer informatie zie de websites:
www.dep-israel.nl
www.steunfondsisrael.nl

Ten bate van de verbouw
Gereformeerde Gemeente Uddel

Als u dit boek bestelt, komt
50%
ten goede aan de verbouw van de kerk.

U kunt dit boekje bestellen door het overmaken van € 17,50 (excl. € 4,50 porto) op rekeningnummer: **NL91 RBRB 0845 0224 31** t.n.v. kerk Gereformeerde Gemeente Uddel onder vermelding van naam, adres, postcode en woonplaats.

Korting bij grotere aantallen

Email: pmkerk@gergemuddel.nl
Tel: 0577-401221/ 06-46112146

Verschijningsdatum D.V. eind oktober 2023

Ds. G. Mouw
**De zeven
kruiswoorden**

geb. 170 blz.

17,50
excl. verz.

Ds. G. Mouw bepaalt ons in deze zeven preken bij de grondslag der zaligheid: Jezus Christus en Dien gekruisigd.

De preken zijn zeer geschikt voor persoonlijk gebruik en in de leesdiensten.

HARKES
Begravenissen

harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Gastopvang Stichting de Vluchtheuvel

Soms is het nodig dat een kind een poosje afstand neemt van de thuissituatie. Bijvoorbeeld omdat het thuis niet lekker loopt. Dit kan ook gelden voor jongeren of (jong)volwassenen. Denk dan eens aan **gastopvang**.

Voor algemene informatie, een hulpvraag of voor aanmelding als gastgezin kunt u contact opnemen met onze coördinatoren:

- Regio Oost
Jeannine Hendriksen
06 - 21386673 • jhendriksen@stichtingdevluchtheuvel.nl
- Regio Noord-West & Zuid-West
Gerda van Es
06 - 15377676 • gvanes@stichtingdevluchtheuvel.nl
- Regio Zeeland
Caroline Meulmeester
06 - 27074115 • cmeulmeester@stichtingdevluchtheuvel.nl

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

Winter
campagne
2023/2024

Een winter vol zorgen

voor Dima (11)

Voor € 17,50 per maand zorgt u ervoor dat een kind in de koude wintermaanden dagelijks een warme maaltijd en onderwijs krijgt.

Doneer nu op

komoverenhelp.nl/wintercampagne

Te koop: splinternieuwe luxe CHALETS op EIGEN GROND. 6 persoons. Casa Familia Voorthuizen. ZONDAGSRUST en Reformatorische identiteit. sinkeprojecten.nl

Psalmzangavonden 2023-2024 Nieuw Bladmuziek:
Ps 42 en Ps 51
Ps 93 en Ps 25
www.arthurdejong.nl

GAAT BIJ ONS VERSCHIJNEN

Simson

een kind van het wonder

Deel 1 | Ds. J. van Belzen

Serie Bijbellezingen over Simson

PRIJS € 19,50

Medio november leverbaar, u kunt reeds reserveren

Bij rechtstreekse bestelling bij ons rekenen wij geen verzendkosten.

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

Verkoop en verzending

Boekhandel Hazeleger Ede - 0318 - 615639

info@boekhandelhazeleger.nl

www.boekhandelhazeleger.nl

buitenpraktijk Mark.

Buiten is er ruimte.
Ruimte voor gesprek, ruimte voor jou.

Psychosociaal therapeut
mark@buitenpraktijkmark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
buitenpraktijkmark.nl

groei
door eerlijke communicatie

- interim management
- persoonlijke coaching
- bemiddeling & advies
- organisatiecoaching
- onderwijsontwikkeling

Sjaak van Wijngaarden MOC

We gaan gefundeerde kritiek niet uit de weg en vermijden scherpe vragen niet. En met die aanpak hebben wij al velen kunnen helpen.

J&S is er ook voor jongerenhulp, (kerkelijke) vertrouwenszaken en gezinsproblematiek

J&S
coaching en consultancy

zeer ervaren en erkende, universitair geschoolde professionals

tel. (085) 040 65 62 jscoachingconsultancy.nl

Verkoop dagen

D.V. begin 2024 wordt gestart met de bouw van een zorggeschikt appartementencomplex voor mensen met een reformatorisch identiteitsprofiel.

De eerste fase met 31 huurwoningen is bijna klaar! De verkoop van de tweede fase met 20 koopwoningen op de locatie van de voormalige Marnixflat in Goes is gestart. We ontmoeten u graag voor een persoonlijk gesprek tijdens de verkoopdagen. U bent van harte uitgenodigd!

**MARNIX
STAETE**
GOES

Dinsdag

07
november

Donderdag

16
november

🕒 15:30 - 20:00 uur

📍 Nabij Marnixflat 1, Goes
Ontmoetingsruimte op de begane grond van de eerste fase.

T 088-587 00 55

E wonen@cedrah.nl

www.marnixstaete.nl

Reformatrice Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Tevens voor mediation en zakelijke advisering.

Drs. J.C. de Jonge en mw. drs. M.J. de Jonge - Brouwer.

44 R I-straat 2, 4051 AR Ochten
0344 - 667042 of info@rp nederland.nl

www.rpnederland.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begravenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641

E info@phvanderleer.nl

M 06 - 46376232

W www.phvanderleer.nl

JOH. DE HEER

toetsen en meer, sinds 1898

**UW ORGEL- ÉN
PIANO SPECIALIST**

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47

3364 AE Sliedrecht

Tel.: 0184-419 611

VACATURES

Buroinfra
INGENIEURSBUREAU CIVIELE TECHNIEK

Wij zijn een Zeeuws adviesbureau voor grond-, weg- en waterbouw

Klanten kunnen bij ons terecht voor advies, werkvoorbereiding, meetwerk en begeleiding tijdens de uitvoering

Wij zoeken:

TEKenaar 32-40 uur

TOEZICHTHOUDER 32-40 uur

PERSONEELSWERVER 4-8 uur

Meer informatie?
www.buroinfra.nl
info@buroinfra.nl
of bel Frans Bart:
06-43833684

Onze school zoekt een **schoolleider**

Neem contact op met Dick Both (06 36 33 67 89).

de Wittenberg
BASISSCHOOL SCHERPENZEEL
op goede basis samen groeien

Kijk voor meer informatie op:
www.dewittenbergschool.nl.

Met hart voor leerlingen en personeelsleden
Betrokken en bevlogen

de SAAMBINDER

Bewuste keuze

Colofon

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. B. Labee
Redacteurs: ds. G.J. van Aalst, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij:

Ohmweg 31, 2952 BD Allasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-morgen 9 uur.

Advertenties € 1,90 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

Enkele handige websites

Gereformeerde Gemeenten:

Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)

De Saambinder: www.desaambinder.nl

Adviesplein gemeente en gezin:

www.gemeenteengezin.nl

Studenten: www.werkgroepstudenten.nl

Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ambassadeur

Het woord ambassadeur komt jou vast niet onbekend voor. Een ambassadeur is een officiële vertegenwoordiger van een land in het buitenland.

Volgens de laatste gegevens zijn er over de hele wereld 196 onafhankelijke landen. In 164 van deze landen heeft Nederland een ambassadeur. Een ambassadeur houdt zich bezig met de belangen van Nederland en Nederlanders. Hij kan bijvoorbeeld bemiddelen in een conflictsituatie. Hij moet ervoor zorgen dat Nederland goed in beeld blijft in het land waar hij woont.

In het Koninkrijk van God werken ook ambassadeurs. Die zijn door de Heere Zelf aangesteld om Zijn vertegenwoordiger op aarde te zijn. Dat prachtige woord kun je lezen in het formulier dat gelezen wordt bij de bevestiging van een predikant. Overigens is dat een indrukwekkend gebeuren, zeker als een predikant (officieel een kandidaat) voor het eerst wordt bevestigd zoals in de achterliggende maand in drie verschillende gemeenten is gebeurd. Zó moeten we dus een dominee zien en beluisteren, als een ambassadeur van de Heere. 'Gedenkt (denk er aan) dat God Zelf jou door hem (de dominee) aanspreekt en bidt. Neemt dan het woord aan, hetwelk hij (de dominee) jou volgens de Heilige Schrift zal verkondigen (preken), niet als der mensen woord, maar gelijk het waarlijk (echt) is als Gods Woord. Laat jou lieflijk en aangenaam zijn de voeten dergenen die vrede verkondigen, die het goede verkondigen' (formulier). Dit is ook de boodschap die Paulus jou in 2 Korinthe 5 voorhoudt. Hij spreekt in dit hoofdstuk over de verzoening door Christus. 'Zo zijn wij dan gezanten (ambassadeurs) van Christuswege, alsof God door ons bade (bidt), wij bidden van Christuswege: Laat je met God verzoenen' (2 Kor. 5:20). Luister zo aanstaande zondag naar de woorden van Gods ambassadeur! ♦

Leestip: 2 Korinthe 5:17-20

Nederland heeft in 164 landen een ambassadeur.

L. van der Ham, Krimpen aan den IJssel

Uit:

Het levenslied van Robert

De jonge dominee van Dundee stelt hoge eisen aan zichzelf!

In zijn studeerkamer hangt tegen de muur een lijst van 25 punten, waaraan volgens hem een goede predikant moet voldoen:

'De eer van God en het heil van zielen zoeken'.
'Een stem om een boodschapper van goede tijding te zijn'.
'De noodzaak om met God en mensen te worstelen'.
'Zonder vleiende woorden onbesmet wandelen'.

Daaronder staan nog 21 punten.

Elke dag zien de gemeenteleden hun dominee gaan op zijn trouwe pony Tully. Thuis maakt hij kaartjes om zo doelmatig mogelijk huisbezoek af te leggen. Hij wil de gemeente goed leren kennen om in de preek hun zorgen en noden te kunnen verwerken. Soms doet McCheyne wel twintig bezoeken op een dag. Wat is er veel onkunde, onverschilligheid en wat een armoede! Telkens weer komt hij onder de indruk thuis bij Elisa, die soms ook met hem meegaat om arme mensen te bezoeken.

In de stad is McCheyne al gauw een bekende figuur. Sommige mensen kijken hem bewonderend na, maar soms wordt hij ook nageroepen.

In de eerste preken van McCheyne klinkt vaak de vraag door: Waarom is God een vreemdeling in dit land? Sommige mensen vinden zijn preken veel te lang duren en blijven weg, maar anderen komen graag luisteren. Vooral de oogopslag en gezichtsuitdrukking van de dominee maken indruk, soms meer nog dan zijn woorden.

Regelmatig schrijft Robert een brief aan zijn ouders in Edinburgh. 'Lieve ouders, Ik voel mij steeds gelukkiger in Dundee. Geen geld of eer of huis of een ander ding kan mij hiervan afbrengen. Nu ik hier nog maar korte tijd ben, heb ik al een brief gekregen van een lady, die mij een predikantsplaats in Stirling aanbood. Maar ik durf geen drieduizend zielen te verlaten voor driehonderd. Ik heb hier een plaats gekregen in deze goddeloze stad'.

De brief is een van de vele die uit Roberts pen vloeien. ♦

vervolgverhaal | M.H. Karels-Meeuse - uitg. Den Hertog

Vraag en antwoord

door
ds. Labee

Ontvangt de zegen des Heeren

We zijn eraan gewend dat een dienaar van het Goddelijke Woord de zegen op de gemeente legt, ter afsluiting van de eredienst. Maar kan de 'inleidende' zin wel tegen de gehele gemeente worden gezegd?

Inleiding

'Wordt bij de aanvang, in de Naam van de Drieënige Verbondsgod, de gemeente de zegen opgelegd tot opening van het Woord dat staat gepredikt te worden, bij het verlaten van het kerkgebouw ontvangt zij de zegen, naar de betuiging des Heeren, dat Hij Zijn duurgekochte kerk in de wereld niet verlaten zal'. Deze volzin van ds. G.H. Kersten (1882-1948) is veelzeggend. Het was Gods uitdrukkelijke bevel dat de (hoge)priester na de bediening der verzoening de zegen zou uitspreken over het volk.

We lezen het in Numeri 6 vers 22-27:

'En de HEERE sprak tot Mozes, zeggende: Spreek tot Aäron en zijn zonen, zeggende: Alzo zult gijlieden de kinderen Israëls zegenen, zeggende tot hen: De HEERE zegene u en behoede u; de HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig; de HEERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede. Alzo zullen zij Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen; en Ik zal hen zegenen.'

Bij dat 'zegenen', schrijft kanttekening 33: 'Dat is, als priesters en dienaren Gods in de algemene bijeenkomst alle goed, welvaren en zaligheid aan de gemeente van God toewensen'. Als we deze mooie toelichting overdenken, krijgt ook de 'inleidende' zin betekenis. Meestal klinkt die (ongeveer) als volgt: 'Gaat thans heen in vrede, dragende de zegen des HEEREN'. Natuurlijk weten we dat zonder genade de ware vrede ontbreekt en heilige onrust dan een vertrekkende kerkganger zou moeten vervullen. Maar zoals de (hoge)priester na de offerdienst en het zien op het bloed, waarbij alles verwees naar het offer van Christus, zijn handen mocht opheffen en de zegen uitspreken,

zo ook de prediker na onze eredienst. Na de bediening der verzoening, waar de Middelaar en Zijn Borgtocht is aangewezen en gepredikt met een bevel van bekering en geloof, mag de dienaar zijn handen uitstrekken en de Aäronietische zegen leggen op het hele volk.

Zegening

'Alzo zullen zij Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen; en Ik zal hen zegenen', beloofde de Verbondsgod bij monde van Mozes. Ook daar lezen we een verhelderende kanttekening (39): 'Dit geschiedde eensdeels met aanroeping van den Goddelijken Naam, anderdeels met uitstrekking hunner handen over de gemeente, alsof zij den zegen des Heeren om denwelken zij baden, het gehele volk van Godswege met de daad hadden willen toebrengen en overgeven'.

Het ligt in het hart van een dienaar van het Woord niet altijd hetzelfde. Maar er zijn ogenblikken dat er een diep verlangen is om heel de gemeente onder de zegenende handen van de eeuwige God te brengen. Omdat er doorboorde handen zijn, in het binnenste heiligdom, van de ware Hogepriester Jezus Christus. Niet minder rijk zijn overigens de woorden van de 'apostolische' zegen uit 2 Korinthe 13 vers 13, die mees-tentijds ook op een rustdag worden uitgesproken over de gemeente: 'De genade van den Heere Jezus Christus en de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen. Amen'.

Lezer(es), mag u weten onder deze zegen te reizen? ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.